

Doc. PhDr. Zbyněk Zbyslav Stránský (1926–2016) – ztráta významného muzeologa

Václav Rutar

Doc. PhDr. Zbyněk Zbyslav Stránský (1926–2016) – The Loss of Significant Museologist

Dne 21. 1. 2016 zemřel v Banské Bystrici ve věku nedožitých 90 let tvůrce české muzeologie docent PhDr. Zbyněk Zbyslav Stránský.

Během více než padesátiletého působení v oboru se stal Stránský celosvětově uznávaný odborníkem, množství jeho prací vyšlo i v zahraničních časopisech či bylo citováno v muzeologii věnovaných publikacích. Jeho cesta oborem vedla několika směry, které bych rád velmi stručně zmínil.

Vysokoškolská studia Z. Z. Stránského byla v letech 1946–1950 věnována oborům filozofie a historie, později se začal věnovat i externímu studiu muzikologie. Již od roku 1950 se začíná věnovat muzejní činnosti, pracuje krátce v českobrodském muzeu, načež přechází do Muzea Antonína Dvořáka v Praze. Později se stává vedoucím Helliachova muzea Poděbradska, v roce 1958 se přesunuje na Moravu a začíná působit v Muzeu Vysočiny v Jihlavě a následně metodicky v rámci Jihomoravského kraje. Podíváme-li se zpětně k publikovaným článkům v 50. letech 20. století, je jich většina věnována popisu výstavní praxe.

V polovině roku 1962 je přijat do Moravského muzea v Brně a od roku 1963 je pověřen vedením jím navrženého nového muzeologického oddělení. V roce 1965 je otevřeno postgraduální studium muzeologie a Stránský se zde stává klíčovou postavou. První významné nové odborné chápání oboru prezentuje na sympoziu v roce 1965, v dalších letech jsou vydána dobově zásadní skripta (*Úvod do muzeologie*, 1972; *Úvod do studia muzeologie*, 1979, 1984). Stránský tyto úvody doplňuje desítkami odborných příspěvků, které jsou též vázány k problematice oboru. Rychlý vývoj muzeologické výuky v Brně vede brzy k zavedení pojmu „brněnská muzeologická škola“.

V roce 1969 začíná díky Stránského aktivitě v souvislosti s postgraduálním studiem vycházet periodikum *Muzeologické sešity*. V celku československé snahy o prezentaci

muzejnictví a muzeologie je tento sborník jednoznačně nejvíce zaměřen na teorii zkoumaného oboru a publikování je umožněno i absolventům a studentům výuky. Muzeologické sešity vycházejí do roku 1986, Stránského články lze později dohledat např. v periodiku *Muzejní a vlastivědná práce*, slovenském *Múzeu*, po převratu i v německém periodiku *Museum Aktuell*. V roce 2012 je zaveden spolu se Stránského úvodním textem nový časopis – *Museologica Brunensia*.

Z. Z. Stránský byl úzce zapojen do vzniku Mezinárodní letní školy muzeologie (ISSOM). Vytvoření jejího projektu a následnou existenci můžeme řadit do období let 1983–1999. Velmi významné bylo publikování několika jeho skript směřovaných k výkladu muzeologické teorie především v roce 1995 v češtině, francouzštině a angličtině. Ze stejného roku pochází i vydání *Úvodu do studia muzeologie*, které je dodnes v doplněné verzi z roku 2000 asi nejvýznamnějším textem celého oboru.

Pokud bychom hledali další velké oblasti, kterým se Stránský během svého života věnoval, nebylo by asi možné vynechat problematiku muzeologické terminologie (řešení literárně-muzejní komunikace v roce 1979 spolu s A. Popovičem a P. Škrábákem; práce na české části *Dictionarium Museologicum* spolu s O. Brůžou roku 1984) a jeho činnosti na Slovensku. Zde se podílel na obnovení Zvazu múzeí na Slovensku (1990) a zasloužil se též o vybudování katedry ekomuzeologie v Banské Štiavnici (1998).

V českém prostředí bylo v posledním desetiletí jeho působení již zhodnoceno. V roce 2005 vychází poslední publikace *Archeologie a muzeologie*, roku 2006 je oceněn při příležitosti brněnského sympozia a vychází též shrnutí jeho života a bibliografie.

Vzpomínky po jeho úmrtí přináší již v čísle 1/2016 *Věstník AMG* a objevují se v několika případech i v elektronicky přístupných zahraničních textech. Je dobře, že jej můžeme připomenout i zde. Čest jeho památce.

Mgr. Václav Rutar
Národní technické muzeum
vaclav.rutar@ntm.cz